

KATEHEZE O POMIRENJU

Josip Jakšić

KATEHEZA ZA DJECU (III/IV. RAZRED)

BOG NAM DOLAZI U SUSRET (Zakej carinik, Lk 19, 1–10)

Tema želi pokazati Božju ljubav i milosrđe prema grešniku. Isus je došao potražiti i spasiti izgubljeno. Zakej je primjer grešnika koji je u očima ljudi izgubljen i za Boga i za ljude. Upravo takvima dolazi Isus da im svojom dobrotom i smilovanjem promijeni život.

Napomena: Ova se kateheza može upotrijebiti kao priprema djece za pokorničko slavlje, a može se uvrstiti u sam nacrt pokorničkog slavlja za djecu, kako je to pokazano u Rimskom obredniku, Red pokore, Dodatak II., strana 236–239. Tema je paradigma iz Lukinog evanđelja o Božjem milosrđu prema ljudima, i zato vrelo poruka za svakog čovjeka, i za djecu i za odrasle.

Ako ovaj materijal uzimamo za pokorničko slavlje s djecom, meditacija će zamije-

niti homiliju, primjenu na život slijedi ispit savjesti, zatim se upotrijebe molitve iz Rimskog obrednika, kao što je navedeno.

1. Objašnjenje za razumijevanje teksta

Pretpostavljamo da djeca po prvi put slušaju o cariniku Zakeju. Zato ćemo najprije predstaviti Zakeja i razjasniti strane pojmove.

Dva su čovjeka osobito važna u događaju s kojim ćemo se sada upoznati. Jednoga vi već poznajete: to je *Isus*. Drugi je čovjek *Zakej*. On je stanovao u gradu koji se zvao Jerihon. Zakej je bio bogat. Ljudi su ga zvali carinik. To je bilo njegovo zanimanje, njegov posao. I danas postoje carinici na granicama država. Oni gledaju putne isprave i robu koju ljudi nose preko granice. U Isusovo vrijeme stajali su carinici na vratima grada i ubirali novac od putnika koji su trgovali robom. Naplaćivali su carinu. Taj novac ubirali su carinici za Rimljane. No carinici bi ubirali više nego je bilo propisano, i tako su se obogaćivali tuđim novcem. Zato su carinike smatrali lupežima, prevartima i nepopravljivim grešnicima. Ljudi ih nisu ni pozdravljali. I stolica gdje je sje-

dio carinik smatrala se nečistom. Nitko se s njime nije htio družiti. Ljudi su smatrali da za carinike nema spasenja, da carinike ni Bog ne voli.

Takav je bio Zakej. Volio je novac. Bio je nadcarinik. Imao je pod kontrolom druge carinike. Nitko Zakeja nije volio, svi su ga prezirali i gledali ga kao grešnika i tata.

Jednog dana dogodio se neočekivan susret. Poslušajte sada što se dogodilo sa Zakejom i nastojte zapamtiti da možete iza toga sami ispričati događaj svojim riječima.

Napomena: Sam tekst nije stilski pretežak te ga je najbolje pročitati u originalnom prijevodu, a tek kroz prepričavanje vršiti interpretaciju.

2. Razmišljanje

Sada u nekoliko slika ponovimo čitav događaj. Izaberimo način koji odgovara našim prilikama i mogućnostima. Djeca mogu dijelove događaja sami crtati po grupama tako da prepričavajući zgodu odredimo tko će što crtati. Može i sam kateheta pripremiti crteže. Ako je kateheta vješt u crtanju, za vrijeme prepričavanja teksta može sam crtati.

a/ Isus je na putu za Jerihon

Isus je na putu za Jerihon. Ljudi dolaze, žele Isusa vidjeti. Ulice su pune ljudi. Dolazi i Zakej. On je nadcarinik. Zakej je bogat. Vrlo je malen. Sjetio se što će učiniti.

b/ Zakej na drvetu

Zakej se popeo na drvo i čeka priliku da vidi Isusa kad bude prolazio. Isus dolazi, pogleda ga, zove ga imenom. „Zakeju, žurno siđi! Danas trebam biti gost u tvojoj kući.” I Zakej siđe; sav radostan vodi Isusa svojoj kući.

c/ Zakej priređuje gozbu

Isus i Zakej sjeli su zajedno za stol. Postali su prijatelji. Zakej je radostan što ga Isus

ne prezire. Sam ne zna što se to s njime događa. Isus je prema njemu drugačiji od ostalih ljudi.

d/ Ostali ljudi

Svi ostali osuđuju Zakeja grešnika. Osuđuju sada i Isusa što se k takvom čovjeku svratio. Isus čeka dok Zakej shvati što mora učiniti da bi Isusu mogao biti prijatelj.

e/ Zakej se mijenja

Zakej sve to vidi: vidi svoj grijeh, priznaje svoju krivicu, vraća novac, popravlja krivicu. Osjeća Zakej kako je Isus dobar, i sam postaje radostan jer ne želi više biti lupež.

U čitavom se susretu Isusa i Zakeja osjeća:

- Zakej je Isusa želio samo vidjeti, a Isus ga je potražio i spasio.
- Isus voli carinika Zakeja.
- Isus je najprije prihvatio Zakeja, sam mu se ponudio.
- Isus je Zakeju dao mogućnost da se promijeni.
- Isus je svojim nastupom otvorio Zakeju srce.
- Isus je došao potražiti i spasiti izgubljenog Zakeja.
- Zakej je varalica i grešnik.
- Zakej je iznenađen Isusovom ponudom.
- Zakej je spreman prihvatiti Isusovu ponudu.
- Zakej osjeća kako je Isus prema njemu dobar.
- Zakej otvara svoje srce Isusu.
- Zakej se ispunja radošću.
- Zakej mijenja i popravlja svoj život.

Zaključak: Gdje Isus dolazi, tu dolazi spasenje. Isus svoje ne ostavlja. On nas ne prezire. Isus daje mogućnost da se ljudi promijene. Isus mijenja život ljudima. Ljudi postaju radosni. Isus se zajedno s nama veseli i raduje.

3. Molitva

Gospodine Isuse, upoznali smo tvoju ljubav koju imaš prema nama grešnicima. Radosni smo što nas ti voliš i tražiš. Otvori nam srce za dobro. Daj da rastemo u ljubavi prema tebi i svim ljudima. Amen.

4. Primjena na život

- Čuli ste za poslovicu: „Kaži mi s kim se družiš, pa ću ti reći kakav si.” Gdje nalazite primjenu te poslovice u susretu Isusa i Zakeja? Ima li ta poslovice svoju vrijednost za Isusa? A za nas? Može li se ona i ispravno i pogrešno upotrijebiti u životu?
- Što znači biti nečiji gost? Koga mi pozivamo u goste? Isus se sam ponudio Zakeju. Zašto?
- Da li si kad osjetio da su te drugi prezirali, da si ostao sam? Možda si bio i sam tome kriv, kao Zakej, a možda i nisi, kao Isus?
- Napišite najvažniju rečenicu kao naslov na vaš crtež.
- Ponovite ukratko i zaključite: Što Isusov i Zakejev susret znače za nas danas?

KATEHEZA ZA VII/VII. RAZRED

DARUJMO SEBE /Lk 19, 1–10, Zakej carinik/

Smatramo da je sadržaj o Zakeju, cariniku, ovom uzrastu poznat. Za pokorničko slavlje, kod čitanja teksta, napraviti ćemo usporedu kratku interpretaciju teksta koja nam treba otkriti čin uzajamnog darivanja koji se odvija kao temelj ljudske sreće između Boga i ljudi, i kod ljudi međusobno. Tekst čita svećenik, a interpretaciju čitač.

Svećenik:

(Lk 19, 1–4) U ono vrijeme: „Uđe Isus u Jerihon. Dok je njime prolazio, eto čovjeka, imenom Zakej. Bijaše on nadcarinik, i to bogat. Želio je vidjeti, tko je to Isus, ali ne mogaše od mnoštva, jer je bio niska stasa. Potrča naprijed, pope se na smokvu da ga vidi, jer je onuda imao proći.”

Čitač:

Zakej je bogat, ali surađuje s neprijateljima. Utjeruje novac, ali nije sretan s novcem. Traži i više nego što su Rimljani propisali. Svi ga mrze, a osobito oni što se smatraju dobrima i pobožnima. Svi se guraju, nitko ga ne pušta blizu. Tko ga i pogleda, pomisli: što će ovaj ovdje? Njemu je mjesto među jednakima, carinicima i grešnicima.

– Ali Zakej želi Isusa vidjeti. Mali čovjek poput nekog dječarca trči naprijed, penje se na drvo, zaboravlja da bi ga ljudi mogli ismijati. Kako se tako smiješno ponaša? No, njemu je svejedno; on želi vidjeti toga učitelja, čudotvorca kome se svi dive.

Svećenik:

(Lk 19, 5–7) „Kad Isus dođe na to mjesto, pogleda gore i reče mu: 'Zakeju, žurno siđi! Danas mi je proboraviti u tvojoj kući.' On žurno siđe i primi ga sav radostan. A koji to vidješe stadoše mrmljati: 'Čovjeku se grešniku svratio!'”

Čitač:

Zaprepaštenje! Isus zove Zakeja k sebi dolje. Sam mu se nudi u goste. Je li to moguće? K tom odbačenom bogatašu od Boga i ljudi, k tom varalici dolazi Isus?! Zar nije mogao svratiti k jednom poštenom građaninu? Što on uopće može razgovarati sa Zakejom, o čemu, možda o novcu? Tako su se ljudi uzrujali. I Zakej ne vjeruje samom sebi što se to s njim događa. A ljudi kažu, neće taj biti drugačiji pa makar Isus stotinu puta do-

Svećenik:

(Lk 19, 8) „A Zakej usta i reče Gospodinu: 'Evo, Gospodine, polovicu svog imanja dajem siromasima! I ako sam koga u če-

mu prevario, vraćam četverostruko.”

Čitač:

Ljudi ne znaju kako je to kad Gospodin dolazi tako neočekivano, kad netko iznena- da osjeti Božju ljubav. Tako nešto ne može se zaslužiti ni kupiti; to nije kao u trgovini. To je Božji dar čovjeku. Isus je toga dana darovao Zakeju samoga sebe. I Zakej osjeća da se tu može dati samo jedan odgovor; na Isusov dar treba odgovoriti svojim darom. Zakej se više ne brine da li je oštećen, da li će ostati u službi. On mora početi novim životom. Zato pred svima ispovijeda svoje grijehe: da, ja sam varao, nisam pošten čovjek, tako se ne zarađuje novac; zato sve želim nadoknaditi, sve podijeliti.

Svećenik:

(Lk 19, 9–10) „Reče mu na to Isus: 'Danas je došlo spasenje ovoj kući, jer i on je sin Abrahamov! Ta Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti izgubljeno!’”

Čitač:

Isus je ponudom svoje prisutnosti omogućio Zakeju i njegovom domu novi način života. On ga je oslobodio dotadašnjih okova mržnje i pohlepe, a doveo ga do ljubavi, prijateljstva i mira s Bogom i ljudima. Zakej nije bio spreman samo razdati nepravedno stečeni imetak, nego je time pokazao da u budućnosti želi i sebe pokloniti Gospodinu. Zato mu Isus naglašava puno zajedništvo s izabranim narodom: „Jer i on je sin Abrahamov.” Zakej je po primjeru oca Abrahama spreman sve žrtvovati i sve Bogu dati.

Nastavak meditacije

S ljudima dijelimo dobro i zlo svagdanjeg života. Trebamo roditelje, prijatelje, učitelje, svećenika i tolike ljude. Potrebno nam je zajedništvo u njihovu životu u svim prilikama našeg života. Često se možemo osjetiti i kao Zakej napušteni, izbačeni, a onda, možda, kao dobri i pobožni koji se ljute na Isusa što ne uvažava naša dobra djela. Isus

je na Zakeju pokazao koliko mu je stalo do odbačenih, izgubljenih i gotovo propalih. Zar nije Isus upravo radi Zakeja došao u Jerihon? Zakej je došao do novoga života po Isusovoj ljubavi, jer ga nije dijelio od dobrih. Zakej je shvatio da ima opet nade za život s drugima, da im je potreban, da ima većih i ljepših radosti u životu od novca. Zato mu nije bilo teško dati nepravedno stečeno bogatstvo da bi stekao zajedništvo s onima koji ga mogu učiniti sretnim.

Sada se obratimo Isusu molitvom; molimo da možemo u životu stajati na njegovoj strani, te darivajući sebe stvarati zajedništvo s Bogom i ljudima. Odrecimo se sebičnih želja i namjera.

Molitva

Gospodine Isuse, ti nisi došao osuditi i uništiti grešne ljude, nego ih želiš od zla osloboditi. Daj nam spoznati što nam je činiti, da ne guramo druge svojim ponašanjem na rub propasti već da ih prihvatimo kao ti Zakeja. Amen.

Primjena na život:

Kod posjeta i velikih blagdana ljudi se darivaju. Ponekad smo u neprilici što ćemo prijatelju darovati. Sjetimo se što je Isus darovao Zakeju.

Možda se osjećamo neprihvaćenima u društvu. Možda nekoga izbjegavamo. Pokušajmo, razmišljajući o Zakeju, dati sebi odgovor.

Razgovarajte! Što je Zakej mogao raditi nakon susreta s Isusom? Koje je zvanje odabrao? Neki misle da je taj Zakej zapravo Levi, kasniji apostol Matej. Usporedite izvještaje o cariniku Leviju (Mateju) sa Zakejevom zgodom (Mt 9, 9–13; Mk 2, 13–17; Lk 5, 27–32).

Kako vi gledate na svoj budući poziv (zanimanje), i čime mjerite sreću svoje budućnosti?

KATEHEZA ZA SREDNJE ŠKOLE

Materijal za pokorničko slavlje

(Zakej za odrasle, Lk 19, 1–10)

PUT OBRAĆENJA

Pročitali smo tekst i upozorili sudionike da se potrude zapamtiti sve važne trenutke u zgodi susreta Zakeja s Isusom. Sada analizirajmo tekst. Tražimo strukturu teksta pomoću toka radnje. Raščlanimo događaj, pratimo situaciju susreta. Zgoda sa Zakejom donosi nam primjer uspješnog susreta između grešnika i Isusa u kojem je Bog milosrda. Taj susret događa se u životu svakog kršćanina koji traži oprostjenje. Susret se događa u dolasku osobe prema osobi. Tu nailazimo na dobru volju, poteškoće i zahtjeve, na konačnu radost susreta. Evo kako to izgleda u događaju susreta Isusa sa Zakejom:

Meditacija

1. ISUS DOLAZI — U Isusu Bog ima inicijativu. Bog *dolazi* čovjeku.
2. ZAKEJ ŽELI ISUSA VIDJETI — Čovjek pokazuje *dobru volju*. *Htjeti* je pristanak na Božju ponudu.
3. ZAKEJ JE MALEN — *Zapreke* su na putu.
4. ZAKEJ TRČI NAPRIJED I PENJE SE NA DRVO — *Zapreke* treba *svladati*.
5. ISUS ZOVE ZAKEJA — *Poziv* je nagrada za uloženi trud.
6. ISUS TRAŽI OD ZAKEJA SPREMNOST — Iza poziva dolazi *zahtjev*.
7. ZAKEJ PRIMA ISUSA — *Susret* i radost.
8. OKOLINA MRMLJA — dolaze *nove poteškoće*.
9. ZAKEJ PRIZNAJE ISUSU SVOJU KRI-

kateheze

VICU, ŽELI ČINITI POKORU — Poteškoće su *odstranjene*.

10. ISUS PROGLAŠAVA DA JE ZAKEJ SPAŠEN. ISUS PROGLAŠAVA SPASENJE SVIMA — Susret s Isusom donosi ljudima *obraćenje* i *spasenje*.

U tekstu Evanđelja sve je ovo zbijeno. Svaka riječ je bremenita i dinamična. Svaka rečenica unosi nešto novo u smislu događanja susreta. Romansiranjem se i prepričavanjem tekst i njegov smisao razvodne. Zato je potrebno ovakvo strukturalno raščlanjivanje teksta koje unosi novu svjetlost na svaki trenutak, koji nam inače ne bi došao do svijesti, a važan nam je za poruku Božje riječi.

Isusov susret sa Zakejom pripričuje nam kako Isus (a u njemu sam Bog), omogućuje i otvara nov način života koji se događa u obraćenju. Za ono malo dobre volje Isus prima Zakeja prijateljski, bez pogodbe i bez nekog osobitog predanja. On mu povjerava svoju prisutnost. Bog za Zakeja postaje tu aktualan a da mu se o njemu ne govori. Tu se osjeća bezuvjetna budućnost za čovjeka koji je bio otpisan. Vraća mu se povjerenje, prvo u samoga sebe, onda u ljude do velikoga DA Bogu. Isus ga je svojim jednostavnim ljudskim odnosom doveo u kontakt s tom stvarnošću koja ga mijenja. Tako čovjek na Božji poziv odgovara vjerom. Bog oprašta. Oprostjenje s Božje strane dolazi unaprijed, bez ikakvih uvjeta, da se čovjek osjeti obdarenim od Boga. Tako Bog poklanja ljudima obraćenje, stavlja čovjeka pred nužnost obraćenja. Obraćenje je uvijek djelo Božje i Božji dar. Obraćenje je nova orijentacija naše budućnosti. Ono nam pokazuje nov i produbljen odnos prema Bogu i njegovoj volji. Obraćenje je odgovor na Božji poziv u Isusu Kristu. Bog nam po Isusu Kristu pokazuje da nas voli unatoč našoj krivnji i izdaji. Jer: „Uistinu, Bog je tako ljubio svijet te je dao svoga Sina Jedinorođenca da nijedan koji u njega vjeruje ne propadne, nego da ima život vječni” (Iv 3, 16).

Zakejevo nam obraćenje pokazuje put

susreta čovjeka s Bogom. Čovjekova čežnja i nada čovjekov su izražaj za Bogom. — Zakej želi Isusa vidjeti. *Potrebno je odstraniti poteškoće što stoje na putu.* — Zakej je premalen. *Bog se okreće čovjeku.* — Isus sam zove Zakeja. *Krivica se pokazuje kao zapreka.* — Zakej je lupеž. *Moramo činiti pokoru.* — Zakej obećava popraviti krivicu. *Susret s Bogom je moguć.* — Isus svraća k Zakeju.

Molitva

Isuse, pozivaš nas na obraćenje. Nudiš nam svoje milosrđe. Obnovi nas pokorom da te slavimo kršćanskim životom. Amen.

Primjena na život

Ako Zakejevo obraćenje uzimamo za pripremu ispita savjesti odraslih, oženjenih,

prenesimo Zakeja u njegov obiteljski dom i suočimo ga s njegovom ženom. Što je sve Zakejeva žena mogla nakon obraćenja prigovoriti svome mužu? Nisu li za Zakeja nastale nove poteškoće? Što joj je Zakej odgovorio ili mogao odgovoriti; čime se branio? Spojimo to sa svagdanjim obiteljskim životom.

Mlade identificirajmo s likom Isusa, Zakeja ili farizeja, tako da osjete dolazak milosrđa u ljudski život, zapreke koje ih sputavaju da budu na Božjoj strani i radost koja izlazi iz susreta s Bogom po Isusu Kristu.

Napomena: Ovi se materijali lijepo uklapaju u: RED POMIRENJA VIŠE POKORNIKA S POJEDINAČNOM ISPOVIJEDI I ODRJEŠENJEM. Rimski obrednik, Red pokore, strana 29–48.